

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Lidová knihtiskárna,
Wien V., Margaretenplatz 7.
Rokopisi se naj pošljajo na naslov:
Anton Machát, Wien V.,
Margaretenplatz 7.

Lisť
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane celoletno: K 100.—
polletno: K 50.—
četrletno: K 25.—

Za Jugoslavijo
celoletno: 15 Din.
polletno: 8 „
četrletno: 4 „

Leto I.

Dunaj, 24. avgusta 1921.

Št. 23.

Česa nam je treba?

Celovec, dne 20. avgusta 1921.

Koroški deželni zbor, kateremu napovedujejo spricho sedanje zanimive sestave samo kratko življensko dobo, je rešil v treh sejah z veliko težavo edinole vprašanje sestave nove vlade in odsekov ter šel na počitnice. Med tem pa je nastopila nova vlada brez posebne pozornosti. Tudi državni zbor je na počitnicah. Ta odmor v delovanju postavodajnih skupščin naj nam služi, da proučimo naš položaj in si načrtamo naš delavni program za bližnjo bodočnost.

Predvesm je potrebno, da imamo nekoliko pregleda o našem državnem gospodarstvu, od katerega je odvisen ves nadaljni razvoj Avstrije. Da baš ta ni ugoden, je vsakemu znano. Veliko upanje se je stavilo v finančno komisijo Zveze narodov, ki posluje na Dunaju že od meseca februarja. Kreditov še vedno ni, dočim avstrijska krona na cunski borzi neprestano pada. Veliko krivo je na tem, da je zahteva primorana v kritje državnih potrebščin tiskati nove bankovce. V 7 tednih je na novo prišlo v promet za 7 milijard kron. To je vsekakor ogromno zadolženje naše države, ki je detoma tudi posledica napačnega gospodarstva. Tako na pr. je doplačevala država doslej na vsakem kg moke do 50 kron, kar znaša milijarde z državnim denarjem; pocenjena živila so dobivali brez izjeme vsi, ki so bili deležni javne aprovizacije. Šele zadnji čas se je to odpravilo in sicer na zahtevo finančne komisiji Zveze narodov, ki hoče, da se ogromni izdatki za prehrano skróijo in se začne štediti z državnimi prispevki.

Od nadaljnega razvoja vprašanja denarnega gospodarstva je malodane odvisno vse: industrija, trgovina, kmetijstvo itd. Kar se tiče kmetijstva, po dosedanjih pojavih, lahko trdimo, da je za kmeta minulo 7 rodovitnih let

in da prihajajo zopet slaba leta, kakršna smo imeli pred vojno, če ne še slabša. Les in živina, edina stalna vira našega kmetijstva sta začela padati v cenah, četudi ni gotovo, da bi to padanje cen bilo stalno. Vsekakor pa je treba pomisliti, da bodo z odprtjem svetovnega trga in vsled konkurence na svetovnem trgu v obče padle cene živilom, dočim se cene industrijskega blaga obratno ne spremenijo ozir. spricho visokih delavskih mezd in podraženih surovin še celo rastejo. To neugodno razmerje med nakupom in prodajo bo imelo za kmetijstvo brezdvomno slabe posledice. Nadalje pridejo v poštev visoki davki, ki bodo istotako zelo obremenjevali kmetijska gospodarstva. Pomanjkanje delavnih moči, je postale še občutnejši in nadalje ovira produkcije.

K temu vprašanju je treba zavzeti pametno stališče, nikakor pa držati roke križem in jadikovati. Saj pravi slovenski pregovor: Pomagaj si sam in pomagal ti bo Bog. Pomagamo pa si lahko edino le potom dobrih organizacij političnih in gospodarskih. Ako bi se koroški Slovenci po plebiscitu ne bili zbrali okoli našega pol. in gosp. društva, bi danes sploh ne dosegli ničesar. Tako pa imamo dva poslance in eno stranko, s katero morajo vse oblasti računati. Isto take organizacije nam je treba tudi za obrambo naših gospodarskih koristi. Imamo svoje posojilnice, katere moramo ohraniti in spopolniti, kajti prišel bo zopet čas, ko bo tudi slovenskemu kmetu treba cenega kredita. Kje ga bo dobil drugje, kakor v slovenski posojilnici. Naše združništvo pa se bo moralo spopolniti z ustanovitvijo gospodarskih zadrug. Take zadruge so danes neobhodno potrebne, da se kmetovalec izogne izkoriščanju potom prekupčevalcev, ker v tem slučaju ostane dobiček zadruzi, on pa je bil solidno postrežen.

Posvetili nam bo največjo pozornost ljudski izobrazbi. — Vso izobraževalno

delo bomo koroški Slovenci osredotočili v naših izobraževalnih društvih, katera bo treba v smislu današnjih potreb preosnovati. Izobraževalno delo, k kateremu spada med drugimi ustanavljanje čitalnic knjižnic, prirejanje predavanj abstienčno gibanje itd. je največjega pomena za naš gospodarski napredek, kajti vse, kar smo si vsvarili z lastno močjo in pridobili z lastno pridnostjo je naša last in nam nihče ne more odvzeti. Zahtevati pa moramo tudi, da se naše ljudske šole preurede tako, da bodo res služile svojemu namenu in se bo v njih naša mladina poučevala in vzgajala k ljubezni do svojega rodu, do rodne zemlje in do — dela.

Težavne in obsežne naloge nas čakajo. Ne strašimo se jih. Zbirajmo in organizirajmo vse naše moči v dobrobit stvari in poglobimo med našim ljudstvom čut skupnosti in odgovornosti enega do vseh, vseh do enega. Čas od nas to zahteva. Ako ne bomo umeli nalog, ki nam jih stavi, bomo postali že v doglednem času tujei na domači zemlji. Zato pa pokažimo, da hočemo živeti in da smo vredni, da živimo.

Naša krivda.

Mnogo hudega smo prestali koroški Slovenci tekom let. Kdor pozna našo zgodovino, kdor je živel par desetletij med nami, ve koliko smo pretrpeli v polbreteklji dobi. A taho zaničevani, tako preganjani, tako teptani kot smo danes nikoli še nismo bili. Vse smo, čuši, izdajaleci, prodajaleci domovine, samo ljudje nismo več. S čem pa smo se tako pregrešili? Kdo je kriv, da smo to kar smo?

Ti mamica, ti, ki si me rodila in gojila, ti, ki si me učila slovenski očenaš in prepevala ob moji postelji slovensko pesnico, ti si kriva, da sem danes tako zaničevan.

PODLISTEK

Prijateljstvo.

Vrba in Blažek sta se seznanila na potovanju v Ameriko. Vozila sta se v istem oddelku v medpalubu, spala drug poleg drugega in jedla pri isti mizi. Bila sta oba skoro enako stara in to, da sta bila oba na potu preko oceana, ju je zblížalo še bolj. Toda izglede za bodočnost niso bili popolnoma enaki — Vrba je bil črkostavec in to je bilo rokodelstvo, s katerim bo v Ameriki brez dvoma dobro izhajal. Slabše je bilo za Blažka. Bil je sinček iz boljše rodbine in ubežni dijak in niti pojma ni mel, kaj bo počel v Združenih državah. Kljub temu je kakor vsi mladi ljudje upal, da se bo vse uravnalo na neki čudežni način in da na njega v Ameriki že komaj čakajo, o tem je bil tudi prepričan. Razven velike samozavesti je imel tudi lepo vsotico dolarjev pri sebi.

To je delil nesebično z Vrbo, katerega se je oklenil s prijateljstvom dvajsetletnega fanta. Toda tudi tedaj, ko sta premagala vse napore potovanja in se naselila v Čikagu v istem stanovanju, je Blažek brez mrmranja plačeval vse izdatke iz svojega.

V Ameriki pa na nju, kakor se je izkazalo, nikakor niso čakali in tako celo Vrba ni mogel najti takoj zasluzka, dolarji pa so kopteli kot sneg. Ostalo ni tako rekoč nič več, ko je prišel konečno v neko tiskarno. In potem se je skrb za skupno gospodarstvo sama ob sebi prevalila na njega. Vloge so se tedaj izmenjale, toda to nikakor ni bilo na škodo prijateljstvu mladih ljudi.

Blažek je bil konečno tudi sit postopanja. Iskal je posel kakršenkoli. Toda kakor da bi se vse zarotilo proti njemu. Kjerkoli se je prikazal s svojimi rdečimi lici in belim rokami, povsod so samo mignili z ramami. S tem, da je bil dijak, se že dolgo ni več ponašal, kajti nikjer ni imel ta poklic tako slabega ugleda kakor med težko delajočimi rojaki v Čikagu.

Konečno se ga je smilil neki češki gostilničar in ga za nekaj časa zaposlil v svoji gostilni. Toda staviti na kegljšču pometanje prostorov in čiščenje pljuvalnikov, to je bilo delo, pri katerem tudi stari otopeli in propadli pijane ne vzdrži dolgo. Blažek je že hotel zapustiti nevhvaležen posel, ko ga je konečno doletela sreča. V gostilno, kjer je delal, je zahajal tudi posestnik velike kemične čistilnice in pralnice. Temu je lep in utrujen fant usajal in ko je izvedel njegovo bridko osodo, mu je ponudil delo v svoji tovarni.

Blažek je sprejel z veseljem. To je bil vsaj začetek poštene eksistence in njega je grozno peklo, da se je moral Vrba tako dolgo žrtvovati zanj. Od začetka je bilo delo težko in plača majhna. Toda v teku časa se je vse spremenilo. Posestniku pralnice se je mladi čistilec priljubil in postavil ga je za prvega delavca pri „bencinu“, kakor so pravili v tovarni. V tem oddelku se se namreč namakala in prala obleka v bencinu. Tu je stalo sedem velikih posod in pri vsaki sta delala dva delavca. Vsem tem pa je poveljeval Blažek.

Delo tukaj ni bilo lahko, za to pa še povrhi neprijetno. Bencin je grizel v oči in nos in vsi ljudje, ki so delali tukaj, so imeli težave z očesnim in nosnim katarom. Toda za take malenkosti se delaven človek ne briga mnogo. Sicer pa je bilo drugje še slabše.

Tudi plačo je imel Blažek primerno. Z dvajsetimi dolarji se je že dalo v Čikagu shajati, da, človek si je mogel celo nekaj prištediti. Štedila sta oba in njihova vloga v banki je sicer počasi, a vendar razveseljivo rastla.

S časom sta celo začela misliti na to, da bi se kupila svojo lastno hišico in večkrat sta celo premišljevala, ali bi ne bilo boljše, če bi se mogoče oženila. In res sta se začela s pomočjo banke pogajati za nakup zemljišča, toda pre-

Li naj gremo pred naše mamice, li jim naj pljunemo v obraz, li jih naj oštejemo in prekolnemo, ker so nas one rodile!

Li naj povzdignemo v jezi oči proti nebu, li naj prekolnemo Boga ali usodo, da nas je rodila slovenska mati in ne nemška, ne angleška, ne francoska in ne kitajska.

Vsakemu narodu, vsakemu človeku je dovoljeno, da sledi svojemu naravnemu čutu. Vsak človek, celo paganski zamorec, sme ljubiti svojo rodno grudo, sme ljubiti svojo mater. Le mi koroški Slovenci tega ne smemo. Od nas zahtevajo, naj gremo in pljunemo materi v obraz, naj gremo in oskrunimo njen grob ali vsaj da jo zatajimo.

Vsakemu človeku je dovoljeno izraziti svoje nežne čute in najprisrčnejše želje v materinem jeziku, le nam koroškim Slovencem tega ne dovolijo.

Naša krivda obstoji edino v tem, ker ljubimo tudi mi svoje matere, ker tudi mi ljubimo rodno grudo ker ljubimo hišo očetovo. In ker tem ne odpovemo ljubezen radi tega nas sovražijo, teptajo in preganjanjo.

Čim bolj pa nas bodo preganjali, tem bolj bomo mi ljubili svoj rod, tem bolj bomo ljubili svoj slovenski jezik in svoje matere.

Na vsako psovko, na vsako zaničevanje in preganjanje hočemo odgovoriti z prisejo zvestobe svojim mamiciam.

Mamica, čim več bom moral vretpeti radi tebe, tem bolj te bom ljubil. Vsako trpljenje rodi ljubezen in ljubezen, ki se ni porodila v trpljenju ni prava ljubezen. Tvoja ljubezen do mene, ljuba mamica, se je rodila v trpljenju materinstva. Moja ljubezen do tebe se pa utrjuje v preganjanju, katero moram prestati radi tebe. In ljubil te bom, draga mamica, ljubil bom vse kar si mi ti govorila, kar si me ti učila tem bolj, čim več bom moral radi tebe trpeti. Naj prej odneha biti sree v mojih prsih, naj prej zamrzne vroča kri v mojih žilah, predno bi te jaz izdal.

To ne gre!

Za časa plebiscitne kampanje so delali agitatorji za „nedeljeno Koroško“ tudi z obljubami, da bodo prebivalci plebiscitnega ozemlja oproščeni za več let davka in enkratne oddaje premoženja. Res je, da smo bili nad pol leta deležni dobrot te obljube, zato pa prihajajo sedaj plačilni nalogi drugi za drugim, kakor bi morali naenkrat vse popraviti, kar smo zamudili in to ne samo za letos, marveč tudi za prejšnja leta. Da takim obljubam, kakor so se nam delale pred plebiscitom ni mnogo verjeti, o tem smo bili prepričani že prej, da se pa take govornice delajo naravnost na škodo prebivalstva, ker se ga s tem vara in zapeljuje k napačnemu tolmačenju zakonov, je nedopustno in naravnost zločinsko.

To se je zgodilo zastran vprašanja oddaje premoženja v plebiscitnem ozemlju. Dočim so

pričala sta se, da dosedaj še vendarle nimata dosti denarja, da bi se mogla odločiti za stavbo. Zato sta odločila izvedenje tega načrta na paznejši čas.

Kljub temu se je zdelo, da je njihovo življenje že uravnano in da se povzpeta oba do sicer skromne, a vendar primerne, eksistence. Toda tedaj je prišla katastrofa.

Blažek je dobil v svoj oddelek nekakega Laha, strastnega kadilca. V tovarni je bilo sicer vobče prepovedano kaditi, toda Lah si je kar prvi dan v poldanskem odmoru v gelavnici zapalil. Blažek ga je pri tem zalotil in ga oklofutal. Lah je v zadregi vrgeč ostanek na tla, ktera so bila vlažna od bencina. V tem trenutku se je vse vnelo in spremenilo v morje plamena. Ena bencinova posoda je počila za drugo in od celega oddelka ni ostalo drugega kot kup razvalin, v katedih se je valjalo par ožganih teles.

Štirje delavci, med njimi Lah, so bili mrtvi na mestu. Ostali so zadobili strašne opekline. Dva sta podlegla svojim ranam na potu v bolnišnico.

V bolnišnico so prepeljali tudi grozno ranjenega Blažka. Lasje in brki so bili popolnoma ožgani in ves obraz opečen. Celotelo je bilo pokrito z osmojeno kožo in desna roka je bila

listi še pred meseci prinašali informacije s merodajnih strani, da se zakon in izvršilne naredbi o oddaji premoženja ne nanašajo na bivše plebiscitno ozemlje, nas preseneti odredba ozir. izvršilna naredba finančnega ministra z dne 5. avgusta t. l., po kateri se naroča prebivalcem obeh glasovalnih con, da predložijo tekom 4 tednov po razglasitvi te odredbe napoved za oddajo premoženja.

V § 2 omenjene izvršilne naredbi ministerstvo sicer zagotavlja, da bo visočina davka določilo šele svoječasnno v isti izmeri v kateri bo določen premoženjski ali slični davek v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Do tega časa ostaneta osebama, na katere se ta naredba nanaša (stalno bivanje ob določenem času v plebiscitnem ozemlju) predpis in iztiranje premoženjskega davka odložena.

Ministrstvo potemtakem zahteva, da tudi osebe v glasovalnem ozemlju, ki so bile doslej mnjenja, da z oddajo premoženja nimajo ničesar opraviti, zlasti ker se tak davek v Jugoslaviji doslej še ni pobiral, morajo predložiti davčni oblasti napoved vsega svojega premoženja in sicer že v teku štirih tednov po razglasitvi te naredbi, to je do 7. septembra t. l. V napovedi je zlasti navesti stalno bivališče v plebiscitnem ozemlju na dan, ki je bil v to določen, ker le na take osebe se nanaša ta ugodnost.

Sedaj pa vprašamo: Ali in kako je mogoče izdelati in predložiti tekom 4 tednov vse premoženjske napovedi v celem plebiscitnem ozemlju, ko se pač noben človek v glasovalnem ozemlju ni brigal za zakon o oddaji premoženja in cel ducat izvršilnih naredb, ki je izšel k temu zakonu, meneč, da oddaja premoženja za nas sploh ne pride v poštev.

Drugod so imeli časa ravno eno leto, da so študirali zapletene postave in izpolnili obširne tiskovine. V več krajih so se vršili celo posebni instruktorski kurzi. Pri nas pa naj rešimo vse to v 4 tednih brez poznanja postavnih določb in brez v to usposobljenih moči. To je kratkotalo nemogoče. Naši kmetje sedaj tudi nimajo časa letati okrog in iskati ljudi, ki bodo sposobni in volje sestavljati premoženjske napovedi, ker imajo pač drugega dela še več kot dovolj. Zato bi moralo finančno ministerstvo izdati tako naredbo najmanj že pred pol leta, saj je bil plebiscit vendar že 10. oktobra 1920. Če pa je izšla izvršilna naredba, bodisi iz katerega koli vzroka šele sedaj, naj pa se da prebivalstvu vsaj zadoščno časa, da se bo moglo seznaniti s to zadevnimi določbami in pravilno navesti vse podatke, kakor jih zahtevajo predpisane tiskovine. Iz tega razloga zahtevamo, da se podaljša rok za napoved premoženja do koncem decembra t. l. Ta zahteva je povsem opravičena in tudi ne more biti take nujnosti, da bi se ji ne moglo ugoditi, ker predpis in tirjatev tega davka ne morata priti prej v poštev, dokler ta ali slični davek ne bo tudi sklenjen v Jugoslaviji.

v zapestju odtrgana od komada razletele posode. Vrba se je vznemiril, ko Blažek zvečer ni prišel domov. Drugi dan zjutraj je telefoniral v tovarno. Naznanili so mu, da se je pripetila nesreča in da so Blažka prepeljali v bolnišnico. Odpeljal se je tedaj tje, ko si je izprosil v tovarni prosto.

Toda Blažek je bil v nezavesti. Zaenkrat se ni dalo storiti ničesar drugega, kakor čakati, kako konča vsa stvar. Vrba je šel k zdravniku in ga prosil, da bi mu naznanil, ali njegov prijatelj ostane pri življenju.

Doktor ga je vprašal, ali je mogoče sorodnik, ko pa je zvedel, da je samo prijatelj ranjenega, je rekel:

„Da vam povem resnico, mislim, da bržkone komaj. Toda mogoče bi bilo bolje, da bi tega ne preživel.“

Vrba se je grozno prestrašil.

„In zakaj?“ je konečno zamogel spraviti iz sebe.

„Zakaj? Desno roko ima odtrgano v zapestju in videl bo bržkone tudi komaj. Življenje mu bo samo muka.“

Zdravnik se je zdrznil. Vrbov obraz se je namreč čudno spremenil in fant je začel ihteti.

TEDENSKI PREGLED

Avstrija.

Krediti. Kakor poročajo listi, se nahaja vprašanje državnih kreditov pred končno odločitvijo. V ta namen je bil pozvan finančni minister dr. Grimm v Pariz, da poda tam se nahajoči finančni komisiji Zveze narodov še nekatera potrebna pojasnila. Listi so polni upanja, da bo dobila Avstrija izdatna posojila v inozemstvu, ki jih nujno rabi za nakup živil in sirovin.

Priklopitev zapadne Ogerske k Avstriji. Interallirana vojaška komisija je v posebni proklamaciji naznanila prebivalstvo zapadne Ogerske, ki ima priti po pogodbi k Avstriji, da je 24. t. m. ona prevzela upravo te dežele in da jo bo izročila 29. t. m. Avstriji.

Mirovna pogodba med Avstrijo in Ameriko podpisana. 24. avgusta je bila podpisana mirovna pogodba med Avstrijo in Ameriko. Ta dogodek je za Avstrijo velikega pomena, ker bo dobila Avstrija vso v Ameriki zaplenjeno blago v vrednosti 12—14 milijonov dolarjev in so vsled sklenjenega miru omogočeni diplomatični odnosi med obema državama.

Jugoslavija.

Pogreb umrlega kralja Petra I. se je vršil zelo svečano v ponedeljek 22. t. m. Po vsej državi so se opravljali žalni obredi.

Proglas kralja Aleksandra. Novi kralj, ki se nahaja še bolan v Parizu, je izdal ob priliki njegove proklamacije za kralja slovesen proglas na jugosl. narod.

Aretiran avstrijski vojvoda. Jugoslovanske oblasti so aretirale na Bledu vojvodo Leopolda Salvatorja Habsburg, kjer je bival na obisku pri svojem tastu baronu dr. Vladimiru Nikoliču, bivšemu podbanu zagrebškemu, ki je na letovišču na Bledu. Ker vojvoda ni imel pravičnega potnega lista, je bil zavržen preko meje v Avstrijo.

Rusija.

Vsled lakote in kolere je položaj v Rusiji še vedno obupen. V vzhodno Galicijo je dospelo že do 100.000 beguncev iz sovjetske Rusije in iz Ukrajine. V nekaterih krajih se je prebivalstvo ponovno uprlo boljševiškem režimu. Po vesteh, ki prihajajo iz Rusije, je zelo verjetno, da gre boljševiška vlada proti koncu. Lenin je baje v pismu na nekega švicarskega prijatelja, katero je objavil pariški „Matin“, sam priznal, da so boljševiki napravili težke pogreške z izrazitim razrednim bojem in spričo lenobe ter nesposobnosti, udeležiti nove ideje. S tem pa so samo ojačili nesprotne stranke. Rešitev Rusije vidi Lenin edino v tem, da se priznajo tudi drugim slojem pravice in pride z njimi do kompromisa.

„No, no — nisem vedel, da vam gre to tako k srcu,“ je rekel pomirljivo. „Sicer pa upanje ni popolnoma izključeno. Mogoče, toda kdo ve.“

Zdravnik ni dokončal. Prišel je strežnik in mu nekaj pošepetal. Dal je Vrbi roko in odšel, pustivši ga v sredi sobe.

Ni preostajalo drugega, kakor vrniti se na delo. Stopil je še v bolniško pisarno in uredil vse tako, da bi bolnik ničesar ne pogrešal. Potem se je vrnil v svojo tiskarno. Toda delo ga ni veselilo. Nepristano je mislil na svojega nesrečnega prijatelja, večeraj še zdravega in srečnega, a danes spremenjenega v žalostno razvalino. Vsak večer je zahajal v bolnišnico, vsak dan je telefoniral večkrat, toda odgovor je bil vedno enak: odločitev še ni padla. Po osmih mučnih dneh je prišla konečno razveseljiva vest:

„Bolnik je prestal največjo nevarnost.“

Minilo je še nekaj dni, predno so obvestili Vrbo, da se je bolnik toliko opomogel, da se sme z njim govoriti. Vrba je nakupil vsemogoče sladkarije, kakoršne kupujejo redno bolnikom skrbni sorodniki, a ki so redno za nič, ker jih bolnik ne sme zavžiti in se odpeljal k Blažku. To je bilo žalostno svidanje.

Bolgarska.

Veleizdajniški proces proti Radoslavovu. Glavna obravnava proti bivšemu bolgarskemu ministrskemu predsedniku, ki je obtožen veleizdaje, je nastavljena na dan 5. septembra t. l. Obtožnica obsega 833 strani in je naperjena tudi proti trem bivšim ministrom in mnogim generalom. Zaslišanih bo 180 prič.

Koroškega Slovenca!

Čitajte in razširjajte

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Prošnja! Ta in prihodnji teden bodo naši zaupniki na novo upisovali člane „političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“. Pri tem se bo tudi pobirala članarina, ki znaša za redne člane za leto 1921 20 kron, kakor je bilo sklenjeno na občnem zboru 28. julija t. l. Prosim, da se prijavite vsi, ki odobravate naš program in ste ostali zvesti svojim načelom.

Tajništvo.

Bilčovs. Ni smo še pozabili gorja, niti začelili ran, katere je napravil lansko jesen strahni požar na Moščemci, kateri je trem kmetom upepelil vse pahištvo, gospodarska poslopja, ter vse pridelke; ter enem skednju z vso krmo. Kar nam dne 16./VIII. t. l. naznanja plat zvozna nov požar, kateri je tukajšnjemu posestniku Klemenu Krušic pd. Robincu v Bilčovsu vpepelil hišo in skedejn z vsemi poljskimi pridelki, stroji in voznino. Niti obleke se ni moglo rešiti. Škoda je velikanska. Imenovani pa je bil samo za 16.000 K zavarovan. — Umrli je tukaj dne 4./VIII. t. l. Lorene Kvančnik; pd. stari Žalnik. Rajni je bil veren mož in zaveden Slovenec, kateri je kljub visoki starosti in bolehnosti zmiraj storil svojo narodno dolžnost, kadar je bilo treba iti na volišče. Počivaj v miru! — Kako povsod, tako tudi pri nas zelo počutimo sušo. Otava bo zelo slaba, ponekod je sploh ne bo. Kmetje bodo morali živino prodajati, katere cena pa zmiraj pada. Kaže se, da bomo doživeli še precej hude čase, posebno kmet se ne bo imel nič smejati, kajti cene vsem potrebščinam, katere kmet rabi stopnjema rastejo, kar pa ima za predati pa gre navzdol. Bo pač res, kakor se je nekoč reklo: Srednji stan, bo v Avstriji pokopan.

Št. Jakob v Rožu. Dne 7. avgusta se je vršil v Nar. domu v Št. Jakobu v Rožu shod zastopnikov rožanskih izobraževalnih društev. Zastopana so bila vsa izobraž. društva od Šmarjete do Dobrača, prišli so Zahomčani, fantje in dekleta iz Podravelj, Lipe, Št. Tomaža pri Celovcu itd. Podjuna žali Bog ni bila

Blažek je bil v pravem smislu besede omtan ves v obveze. Od glave mu je bilo videti samo nos in usta in še ta so bila pokrita z ožganimi krastami. Toda bolnik se je opomogel. Vedel je tudi že, da je zgubil desno roko, toda to ga pravzaprav ni vznemirjalo posebno. Samo za vid se je bal. Toda oči so bile zavezane in tako se je bilo le težko prepričati, ali bo videl ali ne. Oba prijatelja sta dolgo govorila o vsemogočih domačih stvarih. Vrba se je bal vpraševati o nesreči, toda Blažek je začel sam. Sicer pa so ga tudi že zaslišali. Bilo je gotovo, da je bil vse nesreče kriv onih Lah; toda ta je plačal svojo lahkomišelnost z življenjem in tako poravnal svoj račun naenkrat in popolnoma.

Fanta sta govorila tudi o odškodnini, katero dobi Blažek za svoje poškodbe in zjedini-la sta se, da se bo posestnik bržkone poravnal prostovoljno, posebno ker je bil Blažek njegov ljubljenec. To bo gotovo lepa vsota, s katero se bo dalo lepo živeti v stari domovini. Tje pa odpotuje Blažek, kakorhitro ozdravi.

zastopana. Ob 1/2 11 ure dopoldan se je pričelo zborovanje zastopnikov. Referirali so: gosp. Aichholzer o preosnovi izobraževalnih društev, o upeljavi deških klubov in o podrobni organizaciji kmečke mladine. Gosp. Gastl o požitvi in preureditvi mladinskih organizacij, gosp. Ogris iz Bilčovsa je poročal o vzglednem delovanju izobraž. društva v Bilčovsu. Po debati glede ustanovitve centrale rožanskih izobraž. društev je prišlo do sklepa, da skliče g. Ogris v Celovcu občni zbor slov. kršč. soc. zveze za Koroško in se vprašanje izobraževalnih društev prepusti v pretres občnemu zboru. — Ob 3 uri popoldne se je vršila ob polni dvorani igra „Veriga“. Igrali so člani štebenskega izobraž. društva. Med odmori so peli pevci iz Sveč. Cela prireditelj je žela obilo priznanja. Samo nekdo je še manjkal, naš poslanec G. Poljanec. Vse je želelo pozdraviti našega zastopnika v svoji sredi, pa ni ga bilo. Mirno in lepo so se zborovalci po končani prireditvi razšli, seboj pa nesli zavezo, da v Rožu še živimo.

Škofiče ob jezeru. Z našega kraja „Koroški Slovenec“ še ni prinesel poročila. Nekateri bralci bodo morda mislili, da spimo, toda zelo se motijo. Da še budimo, so pokazale volitve 19. junija, pri katerih smo dobili 188 glasov. Kljub vsemu preganjanju in zapostavljanju si ne damo izravnati iz naših src spoštovanja in ljubezni do našega materinega jezika. Če bomo ostali složni in drug drugega podpirali ter se oklenili vsi naših organizacij, bomo tudi vnaprej nepremagljivi. Naše geslo mora biti: „Slovenci smo od zibel do groba, ne gane naša se zvestoba!“

Zgornji Rož. (Še ne mirujejo.) Kadarkoli priredijo Slovenci kako igro ali zborovanje, kakor se je vršilo na pr. 7. t. m. v Št. Jakobu v Rožu, kjer so se zbrali zastopniki slovenskih izobraževalnih društev na posvetovanje radi oživitve in enotne organizacije izobraževalnega dela, že so vsi G. H. R. (Gemeindeheimaträte) po konci ter letajo okrog, denuncirajo in grozijo, da bodo vse razbili. Skoraj smo že obupali nad tem, da se bodo ti ljudje še kedaj spametovali, dasi začenjajo že Nemci sami majati z glavami in se čuditi kako morejo ti nemško-nacionalni Slovenci, kakor jih je nazival rajni dr. Steinwender s takim fanatizmom in tako sovražno nastopati proti svojemu lastnemu rodu. Trpijo pač na neozdravljivi bolezni, kateri se pravi — neumnost. Če bi ne bili tako neumni, bi se ne dali izrabljati za nizkotne službe kakoršne opravljajo med domačini. Tako početje mora obsojati vsakdo, naj si bo potem Nемец ali Francez ali Japonec, ako misli le pošteno. Zato pa opazamo tudi razliko: Pri nas stremljenje za izobrazbo, disciplina in pametno vedenje, na nasprotni strani pijančevanje, razgrajanje in pretepi. Želimo le, da bi se našlo kmalu učinkujoče zdravilo za to vrsto ljudi, da bi jih ne doletela še večja nesreča, to je — noriščnica.

Loče ob Baškem jezeru. Čeprav je naša jezero „solza, izjokana iz samega očesa Božjega“, vendar neizprosno zahteva vsako leto svojo žrtev. Letos se mu je moral žrtvovati naš ljubljani Lipej Gašperin, star šele edenindvajset let. Pretrgal si je pri kopanju 6. t. m. na nekem kolu trebuh in moral spričo te rane zapustiti 11. t. m. naš solzni dol in se preseliti v nebeški raj, kjer cvete večna lepota in mladost. Za rajnim Lipejem ne žalujejo samo njegovi stariši in bratje, ampak tudi vsi, ki so poznali tega pridnega in prijaznega mladeniča. Da je bil ljubljenec vseh, je pokazal veličastni pogreb, kateri se je vršil 13. t. m. in množina vencev, ki krasi njegovo rano gomilo. Iskreno sočutje Vam, globoko prizadeti stariši, in večni pokoj dragemu Lipeju želijo njegovi žalujoči prijatelji.

Malošče. Izobraževalno društvo Malošče pri Beljaku je uprizorilo ob zelo dobri udeležbi 31./VI. ob 3. uri pop. in 15./VIII. t. l. ob 8. uri zvečer ljudsko zgodbo „Veriga“. Igra, ki je posneta iz čisto kmetskega življenja, je gledalcem, ki so prihiteli od blizu in daleč zelo uočajala. Igralci, domači fanti in dekleta pa so vsak svojo ulogo izvrstno rešili, občudovanja vredna je njih požrtvovalnost če pogledamo krasni oder. Nasprotna fakinaža (ker pošten nasprotnik to ne napravi) je pokazala svoje simpatije in obenem svojo moralčno nizkost

s tem, da je 15./VIII. zvečer pobrala od voz, z katerimi so se pripeljali gledalci, matice in glavice pri kolesih. To dejanje se najostreje obsoja, ker se skoz to pripeti lahko nesreča. Igralcem krepak Bog Vas živi in želimo kmalo zopet kaj sličnega.

Bistrica pri Pliberku. Kakor drugod so se tudi pri nas vršile občinske volitve dne 24. aprila t. l., katere pa so bile radi nekaterih nepostavnosti razveljavljene in za 21. avgust razpisane nove. Od 981 upravičenih volilcev se je volitev udeležilo 854, torej 87%. Od teh odpade na Koroško slovensko stranko 445, na soc. dem. stranko 274 in na Heimatspartei 132 glasov, 3 glasovi so bili neveljavni. Koroška slovenska stranka bode v občinskem svetu zastopana z 9 odborniki, soc. dem. stranka z 5 in Heimatspartei z 2 odbornikoma. Torej je K. S. S. v absolutni večini. Izvoljeni so sledeči gospodje: Janez Miklin, pd. Šimon v Brežkivasi, Peter Mory, trgovec v Šmihelu, Lovro Kušej, pd. David v Šmihelu, Alojz Žerjav, pd. Mlinar v Gonovecah, Štefan Kraut, mlinar na Bistrici, Matija Primož, pd. Gojer na Letinjah, Karl Burjak, kajžar v Dvoru, Janez Gril, pd. Hribernik na Bistrici, Jurij Rudolf, pd. Rudolf na Bistrici. — Pri volitvi je bil navzoč tudi vladni komisar od okrajnega glavarstva v Velikovecu. Vsa čast zavednim slovenskim volilcem, ki so tudi tokrat storili svojo narodno dolžnost in pripomogli do lepe zmage naši stranki.

Št. Primož v Podjuni. Tukajšno izobraževalno društvo „Danica“ je imelo dne 31. julija pri Voglu svoj občni zbor. Lepo sviranje tamburaškega in ubrano petje pevskega zbora je privabilo v našo sredo tudi mnogo nečlanov. Govoril je g. Oraš o organizaciji in pomenu izobraževalnih društev na Koroškem po plebiscitu. S posebnim zanimanjem pa smo sledili poročilu bivšega predsednika g. Rada Wuteja, ki je govoril o delovanju društva v času njegovega vodstva. Sedaj šele vemo ceniti njegovo nesebično in požrtvovalno delo za nas. Ker odhaja in ga ne moremo obdržati še dalje v odboru, mu izrekamo tem potom zahvalo. Odbornik.

Djekše. Ljubi „Koroški Slovenec“! Če imaš k količkaj prostora, napravi poseben oddelek za žalostne resnične smešnice. Med take uvrstiš sledečo: 9leten fantek pride iz šole domu. Oče ga vpraša: „No, kaj ste pa delali danes v šoli?“ Fantek: „O, tol (prijetno) je blo, peli smo.“ Oče: „Povej, povej, kaj ste pa zapeli?“ Fantek, prav naglo: „I verdamte hote habe, das i hote heltern habe.“ Da si pa bralci teh vrstic ne bojo preveč belili glav, v kakšnem jeziku se poučuje na Djekšah v šoli, jim prav zaupno povem, da po „nemšk“ puvnajo“. Naš fantek bi moral reči: „Wie verdank' ich Gott die Gabe, dass ich gute Eltern habe“. Zastopil pa seveda tudi ne bi nič.

GOSPODARSKI VESTINK

Posledice letošnje suše za kmetijstvo.

Letos so bile po suši več ali manj prizadete vse države zapadne, južne in srednje Evrope. Tudi v velikem delu Rusije je suša uničila malodane vse poljske pridelke in povzročila lakoto, bolezni in izseljevanje prebivalcev iz prizadetih gubernij v kraje, kjer se nadejajo izstradani najpotrebnejšega vsakdanjega kruha.

Posledice suše se pri nas niso toliko pokazale pri žitnih pridelkih, ki so v obča in v kolikor jih ni poškodovala ali uničila toča prav povoljno uspeli. Pač pa je prizadejala suša hud udarec naši živinoreji, ker se je pridelalo mnogo manj krme kot druga leta. Zlasti druga košnja je ponekod popolnoma zaostala za normalnimi pridelki drugih let. Zato pa že opazamo, da se skušajo kmetje iznebiti enega dela živine ter jo ponujajo mesarjem itd. Posledica preobilnih ponudb v živinski kupčiji je, da cene neprestano padajo, dočim pa se meso ne pocieni.

Marsikateri posestnik, ki si je stvar dobro premislil, si bo znal pomagati na drugi način. Rekel bo: Vsled suše nastalo pomanjkanje krme bo zlasti kmetovalce v agrarnih državah prisililo, da odprejo meje za izvoz v sosedne

države. To velja posebno za Jugoslavijo, ki je bila po suši zelo prizadeta. Uvoz inozemske živine, ki bo seve carine prost in pa prenasičeni domači živinski trgi bodo močno uplivali na padanje živinskih cen. Na drugi strani pa je zame merodajno gospodarsko pravilo, da predstavlja za kmetovalca vedno večjo vrednost blago, v tem slučaju živina, kakor pa negotovi denar. Zato bom prodajal pod sedanjimo razmerami samo toliko živine, kolikor je v resnici neohodno potrebno torej edinole že pitamo in tako živino, katere vzreja se mi ne izplača (rentira). Za vso drugo bom skušil dobiti nadomestilo za primanjkujočo krmo ozir. odrediti v ta namen sledeče:

Kakor v vojnem času, bo treba ravnati tudi v letošnjem letu s krmo zelo varčno, zlasti pa pokladati krmo v manjši množini in večkrat, namesto bi jo pokladal preveč enkrat, vsled česar žival krmne ne izrabi in pride neprebavljena v gnoj.

Mnogi gospodarji so sejali pravočasno krmne rastline in si s tem pomagali založiti skrmo.

Tudi mlade vejice bukev, gabra, lipe kostanja itd. posušene v kozolcih, so dobra krma za konje in delavno živino.

Zato ne gonite brez predvarka živine na sejme ali je ponujajte mresarjem, ker s tem le podpirate padanje cen.

Svetovna produkcija vina je bila glasom statistike l. 1919 sledeča: Evropa 121,678.000 hl = 88,9 %, Afrika 8,347.200 hl = 6,1 %, Amerika 6,782.800 hl = 4,8 %, Avstralija 290.000 hl = 0,2 %. Azija razven ruske Azije, Palestine in Japonske ne pride v poštev. — Evropske države pridelajo sledeče množine: Francoska 55,088.000 hl = 40,2 %, Italija 35,000.000 hl = 25,5 %, Španska 19,950.000 hl = 14,6 %, Ogerska in Jugoslavija 2,000.000 hl = 1,5 %.

Podpirajte našo stvar!

Francoske zabave.

Vse se veseli in pleše, pije in zapravlja kakor da bi bila prinesla svetovna vojna narodom nazaj nekaj tiste brezskrbnosti, ki je svet po izgonu iz raja ni več doživel. Mislim, da zavzema v tem veseljenju „častno“ če ne prvo mesto naša tako burno in tako bojevitost snubljena Koroška. Saj je ja znano iz statistike, da se popije med vsemi Avstriji in Nemčiji priklopljenimi deželami največ alkohola na Koroškem, njenega svetovnega „slovesa“ v zadevi nezakonskih rojstev mi pa ni treba še posebno omenjati. Želel pa bo menda vsakdo, da bi bili vedno veseli Korošci vendar malo bolj izbirčni in bolj mnogovrstni v svojih zabavah. Ne udeležim se nobenega teh „Kränzchen“ ali zdaj nosijo svoje ime po invalidih ali požarnih ramba ali Glockenweihe ali Kriegerdenkmal ali Landjugendbund ali Burschen ali für Oberschlesien itd. itd., malo več spremembo pa vendar smem pričakovati vsaj kot edino odškodnino zato, da te plakate, ki se porajajo na novo vsak teden, vestno prebiram. Vedno isto: „Musik und Tanz“ bo polagoma najbrž vsem začelo presedati. Poglejmo torej danes malo k svojim „prijateljem“ Francozom.

Francozi pri nas sicer niso na dobrem glasu, ne samo zavoljo tega, ker smo bili od njih tepeni, že prej so jih nam slikali kot lahkomišeln, razuzdan narod. Mislim pa, da jim v tej stroki mi Korošci posebnih levit ne bomo smeli brati. Zato tudi te zabave, katere bom omenil in s katerimi so se Parižani letos že kratkočasili, Korošcev ne bodo pohujšale. Tudi mislim, da nikomur ne bode prišlo na um jih posnemati.

Velik šonas so imeli letošnji pust Parižani. Pripomniti pa mi je takoj, da se je vse vršilo le bolj v postu, ker je bil ja pust tako prekli-

cano kratek. Francozi so si namreč izbirali kraljico lepoto, najlepšo Francozinjo. Ker se pa seveda dekleta iz dežele s Parižankami niso mogle kosati, je bila vsa Francoska razdeljena v dva dela. Pariz si je izbral svoje najlepše človeške cvetlice, 20 po številu, vsak mestni okraj za se, in med temi dvajsetimi je bila z večino glasov odbrana kot kraljica lepote neka 21 letna brunetka, tipkarica Yvonne Beclu. Dali so ji ime: la reine des reines de Paris — kraljica pariških kraljic. Dežela si je razdeljena v province, volila svoje krasotice izmed katereh je bila spet ena po volitvi odbrana kot kraljica francoskih kraljic.

Komaj da je bila ta komedija končana, so bile naznanjene premije za najlepšega otroka. In spet smo romale Parižanke s svojimi otroci k raznim komitejem, s tiho željo v srečo, da bi bila priznana ta čast njihovim malčkom. Utemeljili so pariški listi to konkurenco tudi s tem, da se more na Francoskem pripraviti otrok do časti in ugleda in ljubezni, ker ja ravno Francoska silno hira vsled padanja rojstev. Ako se Francoska v tej zadevi ne bode otresla mehkužnosti in nenaravnega življenja, jim namreč zadnja zmaga nad Nemci ne bode mnogo koristila. Kmalu bode zopet na tleh a to bolj temeljito kakor pa so bili Nemci vsled zadnje vojne. Saj se ja v nekaterih nemških krogih prerokuje revanša, to je maščevanje že za prihodnjo spomlad.

Sredi julija je pa letos v duhu ves Pariz plaval po reki Seni, ki teče skoz Pariz. Milijski množica je namreč obdajala reko v dolgosti 7 km, ker so po njej najizvirnejši plavvači in plavalke sveta plavali za stavo. Da je pa bila ta tekma bolj zanimiva, so spremljale plavače na pustnem sejmu izbrane kraljice lepote. Na dveh ladijah, na eni krasotice iz dežele, na drugi krasotice iz Pariza, so spremljale plavače skoz mesto in jih s svojo pričujočnostjo navduševale k vstrajnosti. Zmagal pa je tej tekmi nek Italijan, kar so morali seveda Francozi in Francozinje z obžalovanjem vzeti na znanje.

14. julija pa so obhajali Francozi največji svoj narodni praznik, praznik zmage. Najsi-jajnejše so ga obhajali leta 1919, ko se je znani „fiver“ Clemenceau o tem praznovanju izrazil: „Kdor je videl ta dan, ta je živel,“ to se pravi: da ta kaj lepšega v življenju ne bode mogel doživeti. Letos so ta narodni praznik obhajali pred vsem v plesi. Pripomniti pa moramo, da to ni bil en prazniški dan, temveč dve prazniške noči. Cel Pariz je bil te dve noči veliko plésišče, ker vse je plesalo na tisočih in tisočih krajih, na javnih trgih, prirejenih od javnih oblastij v plésišča. Porabiti pa so morali za plese samo noči, ker je bil dan prevroč, in od večerne do jutranje zarje je bil ves Pariz te dve noči na nogah, da obhaja tako svoj praznik zmage. Ta celonočen ples pa gotovo Korošcev ne bode pohujšal, ker so ja ti v tem — žal — mojstri.

In tako se vrsti tam veselica za veselico, ker jo imajo Parižani poseben urad, katerega edina naloga je prirejati in voditi zabave.

V znani igri „Kuhreigen“ slika pisatelj Parižane za časa francoske revolucije, pred dobrimi stoletji. V ječah, v podzemeljskih brlogih zaprti meščani čakajo, da pridejo jakobinci, biriči in jih imenoma pokličejo na šafot, pod sekuro, na morišče. Čas si preganjajo ti na smrt obsojenci s — plesom. Prenehajo s plesom samo takrat, kedar vstopi jakobinska straža z biričem in orebere in vzame s seboj tisto, ki so zdaj na vrsti, da grejo iz ječe na morišče. Kakor hitro pa ti odijejo, vpijejo obsojenci, ki so še ostali v ječi: ples se nadaljuje — in veselo se vrtijo naprej do smrti. Zdi se mi, da tako pleše tudi Evropa, samo da se ne zaveda, da pleše v svojo smrt. Na vrhu pa bode ostal tisti narod, ki je najbolj trezen in najbolj nedostopen za neumno tratenje časa, denarja in zdravja. In kateri je ta narod?

Listnica upravnštva.

Vse naše naročnike in tiste, ki so doslej prejeli list, prosimo, da nam pošljejo naročnino, ker bomo drugače primorani jim list ustaviti. Eni prihodnjih števil pridružimo položnice.

SMEŠNICE

Deset steklenic šampanjca tistemu, ki najboljše posnema glas kake živali, je zaklical nekdo v veseli pivski družbi. — Velja, so pritrdili vsi in eden za drugim je začel poskušati svojo spretnost v rezgetanju, lajanju, mijavkanju, mukanju, mekatanju, kikirikanju itd. Slednjič se vzdigne eden in nestori — ničesar. Popolna tišina celih 5 minut. Nato pravi molčeči tekmovalc: To je bila riba. — Dobil je nagrado.

Starši snubaču, k bi rad njih hčerko: Mladi mož, ali morete vzdrževati družino? — Snubač (mehko): Jaz bi rad samo Saro.

Zadnje besede tolažbe: Rabelj obsojencu na potu k giljotini: Bodite mirni, dragi moj, in ne izgubite glave.

Slepi berač je nosil na vratu napis: Ne sramujte se dati tudi samo pol krajcarja. Jaz ne morem videti.

Ali so porotniki edini, je vprašal sodnik slugo, katerega je srečal na stopnicah. — Da, ravnokar so se odločili za pilzenjsko pivo in grem ponj, je odgovoril sluga.

Ob smrti barona Rotšilda. Neki mož glasno joče in zdihuje. Sreča ga prijatelj in ga vpraša: Zakaj zočeš? — Ker je mrtev bogati, mogočni baron, odgovarja prvi z glasom, kot bi mu hotelo sree počiti. — A to vendar ni nikar vzrok za žalovanje, saj ni bil tvoj sorodnik. — To je ravno, radi česar jočem, se je drl prvi še bolj srce pretresujoče.

Raztrgan potepuh: Kako vzvišeno čustvo, ko je človek tako popolnoma neodvisen od mode.

LIDOVA KNIHTISKARNA

SE PRIPOROČA ZA HITRO, OKUSNO
IN CENO IZDELAVO VSAKOVRSNIH
DRUŠTVENIH, TRGOVINSKIH IN DRU-
GIH TISKOVIN, VABIL, OKLICEV I. T. D.

WIEN V., MARGARETENPLATZ 7

František Čermák,

DUNAJ V.,
Mittersteig 23-15
priporoča svoj zavod
za izdelovanje
angleških in
dunajskih
pian in pianin
(klavirjev).
Tudi export!